

УДК 636.32/.38.082.14:612.015.3

**ТОНИНА ВОВНИ ЯК ПОКАЗНИК ПРИСТОСОВАНOSTІ
НОВОСТВОРЕНИХ ГЕНОТИПІВ ОВЕЦЬ ДО УМОВ РОЗВЕДЕННЯ У
СТЕПОВІЙ ЗОНІ ПРИДНІПРОВ'Я**

Микитюк В.В., доктор с.-г. наук, професор

Аль Мокдад Санаа Яхія, здобувачка ступеня доктора філософії

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, вул. С.

Єфремова, Дніпро 49600, Україна

e-mail: kafedratkgt@ukr.net

Вступ. У недалекому минулому степова зона України була зоною розвинутого тонкорунного вівчарства з екстремальними природо-кліматичними умовами. Внаслідок цього в процесі породного удосконалення овець виникає необхідність урахування показників екологічної валентності, оскільки тварини, які володіють більш широким діапазоном адаптаційної пластичності до факторів середовища, як правило, відрізняються не тільки кращою життєздатністю, але й більш високою продуктивністю. Особливого значення набувають ці дослідження при схрещуванні порід різного екогенезу, коли відбувається кардинальна перебудова всіх адаптаційних систем помісних організмів.

За даними авторів, кожний внутріпорідний тип овець створювався для розведення в конкретних екологічних зонах тому, внаслідок істотних відмінностей екогенезу. Це дає право стверджувати, що процес акліматизації у тварин, які належать до різних типів, буде різного ступеня ефективності, що в першу чергу проявляться на життєдіяльності молодняку. У зв'язку з цим порівнювалась збереженість молодняку в залежності від підбору батьків за тониною вовни.

Науковці і практики зазначають, що у вівчарстві тонину вовни можна використовувати, як показник пристосованості тварин до нових умов розведення. В межах однієї породи або популяції вівці з більш низькими сортименами вовни, як правило відрізняються підвищеною міцністю

конституції та життєздатністю. У зв'язку з цим очевидна доцільність поєднання результатів схрещування з селекцією на отримання тварин з більш низькими сортименами вовни, яка дозволяє підвищити адаптивний потенціал у помісних тварин. Тому актуальним є проведення досліджень по оцінці ефективності інтеграції даних селекційних прийомів.

Мета. За сучасних підходів до оцінки адаптаційних властивостей завезених генотипів при створенні нового внутріпородного типу м'ясо-вовнових овець за використання новозеландських коріделів на материнській основі асканійської тонкорунної породи та їх потомства перед нами стояло завдання визначити основні напрями селекції – методи підбору і вектори добору тварин, які дозволяють підвищити адаптацію помісного поголів'я до екологічних умов Степу України.

Матеріал і методи. Дослідження проведено у державному підприємстві дослідному господарстві «Руно» Дніпропетровської області на поголів'ї новоствореного масиву м'ясо-вовнових овець з використанням зоотехнічних, селекційних та статистичних методів.

Свого часу для підвищення генетичного потенціалу вовнової продуктивності овець асканійської тонкорунної породи використовувались барани породи новозеландський корідель з тониною вовни типу стронг і медіум. Ця науково-дослідна робота була започаткована професором В.Т. Шуваєвим.

Результати. В даній роботі розглядається один з аспектів досліджень – збереженість, як маркер екологічної пластичності популяції помісного і чистопородного молодняку овець в залежності від підбору батьків за тониною вовни.

Проведеним дослідженням встановлено, що при схрещуванні з коріделями плодовитість овець була практично ж такою, як і за чистопородного розведення і становила – 129-140 ягнят на 100 маток.

Найбільш високу плідність серед всіх дослідних груп тварин мали матки з тониною вовни 60 якості. Так, при схрещуванні корідельських баранів типу стронг з тониною вовни 56 якості з матками, які мають вовну 70 якості, було отримано 133 ягняти на 100 маток. При використанні цих же баранів на матках з тониною вовни 64 і 60 якостей даний показник був вище на 6,8 % і 12,8 %. Отримані результати, очевидно, можна пояснити тим, що у маток з тониною вовни 70 якості в період такого напруженого фізіологічного стану як кітність за варіабельності екологічних факторів середовища, частіше відбувається порушення гомеостазу організму, яке визиває ембріональну смертність ягнят, ніж у овець з тониною вовни 60 і 64 якостей. Результатом цього є більш низька плідність у вівцематок, які мали високу тонину вовни, тобто матки з тониною вовни 70 якості за кількістю отриманих ягнят поступаються маткам з тониною 64 якості – від 4 до 10 ягнят на 100 маток, а тваринам з вовною 60 якості – від 5 до 13 ягнят на 100 маток.

Така сама тенденція простежувалась за аналізу залежності кількості отриманих живих ягнят з тониною вовни баранів-плідників. Наприклад, при використанні на матках з тониною вовни 70 якості баранів, які мають вовну 60 якості народилось 129 ягнят на 100 маток, баранів із вовною 58 якості – 135 ягнят, а плідників із вовною 56 якості – 136 ягнят. Дана обставина, вірогідно, пов'язана з більшим впливом міцності конституції маток, яка фенотипово проявилася в тонині вовни, на ембріональну смертність потомства, ніж плідників.

Зазначена наступна тенденція, яка властива всім групам тварин: найвищою життєздатністю, а отже, і екологічною валентністю характеризувалось потомство маток з тониною вовни 60 якості. Так відхід до 14 місячного віку молодняку, які народилися від маток з вовною 70 якості був вище на 6,5 %, ніж у потомства маток з тониною вовни 64 якості та більше на 8,9 % падежу ягнят гетерогенного підбору батьків за тониною вовни.

Слід відмітити більш високу адаптаційну пластичність, яка визначилась в кращу збереженість, потомства баранів з тониною вовни 56 якості. Так, від баранів, які мають вовну 56 якості, відхід молодняку в 14 місяців склав 11,3 %, від баранів з тониною вовни 58 якості – 14,3 %, а від плідників з вовною 60 якості – 19,9 %.

Висновок. Установлено, що потомство мериносових овець з більш низьким сортиментом товщини вовнових волокон вирізняється кращою життєздатністю, тим самим їм притаманний більш ширший діапазон екологічної валентності.

Інтеграція ввідного схрещування з методами підвищення адаптивного потенціалу поліпшених тварин дозволяє прискорити темпи породного удосконалення.